



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Indráčkem v právní věci žalobkyně **M. V. H.**, zastoupené obecnou zmocněnkyní Mgr. Ing. Marií Kvízovou, bytem Praha 3, Hájkova 1, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** se sídlem Praha 5, Křížová 25, k žalobě o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 6.6.2012, o **přeplatek na vdovském důchodu,**

t a k t o :

I. Žaloba **s e z a m í t á .**

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 6.6.2012 č.j. X žalovaná zamítla námitky žalobkyně a potvrdila rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 9.5.2011. Tímto rozhodnutím uložila žalobkyni povinnost vrátit přeplatek vzniklý na vdovském důchodu od 12.5.1999 do 11.5.2011 ve výši 112.396,- Kč. Povinnost žalobkyně vrátit tento přeplatek žalovaná dovodila z ust. § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů za použití odst. 3 téhož ustanovení.

Proti rozhodnutí žalované ze dne 6.6.2012 podala žalobkyně včas žalobu, v níž zejména poukazovala na to, že žalovaná nepostupovala v souladu se zákonem, nerespektovala právní názor Krajského soudu v Ostravě obsažený v rozsudku ze dne 16.1.2012. Zdůrazňovala, že pokud žalovaná s tímto citovaným rozsudkem nesouhlasila, měla možnost podat proti němu kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně, což neučinila. Dále poukazovala na to, že i v případě, že by bylo uvažováno, že žalobkyně nesplnila všechny své povinnosti, což ale není pravdou, dozvěděla se žalovaná již o rozhodné skutečnosti (o sňatku žalobkyně), z dopisu žalobkyně zaslanému dne 10.5.1999. Lhůta tří let stanovená v § 118a odst. 3 zák.č. 582/91 Sb. začala běžet v květnu 1999 a právo na vrácení případných přeplatků by zaniklo v květnu 2002.

Žalovaná ve svém vyjádření ze dne 27.7.2012 namítala, že respektuje názor soudu obsažený v jeho rozsudku ze dne 16.1.2012 č.j. 43Ad 71/2011-22, avšak nově vydané rozhodnutí neodůvodňuje nesplněním povinnosti žalobkyně oznámit uzavření manželství, nýbrž je opírá o ustanovení § 118a/ odst. 2 zák.č. 582/91 Sb. Zdůrazňovala, že vdovský důchod byl žalobkyni nadále vyplácen i po uzavření nového manželství a žalobkyně je povinna takto vyplacené částky důchodu vrátit, není třeba zkoumat její zavinění ani příčinnou souvislost. Povinnost žalobkyně vrátit neprávem vyplacené částky je objektivní dle § 118a odst. 2 cit. zákona a s ohledem na to navrhovala zamítnutí žaloby. Rovněž uvedla zejména, že žalobkyně si byla vědoma, že uzavřením nového manželství jí nárok na vdovský důchod zanikl, přesto jej zcela vědomě přijímala, ačkoliv musela z okolností předpokládat, že je vyplácen neprávem. Jejím tvrzení, že jej přijímala v dobré víře, že jí vyplácený důchod skutečně náleží, nelze uvěřit, když uzavření sňatku oznámila jako „změnu stavu z vdova na vdaná“ a byla si tedy plně vědoma toho, že vdovský důchod náleží pouze vdově a provdáním nárok na něj zaniká. Proto také uzavření nového sňatku žalované písemně oznamovala. Podle vyjádření žalované si žalobkyně tedy musela být plně vědoma, že jí nárok na vdovský důchod provdáním zanikl, a přesto jej po celou dlouhou dobu přijímala. Vyčerpala tak 229.300,- Kč bez právního důvodu a žalovaná od ní požaduje vrácení jen 122.396,- Kč za období od 12.5.1999 do 11.5.2011 (vzhledem k částečnému promlčení nároku). Navrhovala proto zamítnutí žaloby.

Krajský soud poté, kdy provedl dokazování napadeným rozhodnutím žalované ze dne 6.6.2012, obsahem dávkového spisu, zejména oznámením žalobkyně ze dne 10.5.1999, žádostí o vdovský důchod ze dne 1.12.1988, žádostí o vdovský důchod ze dne 29.10.2010, rozhodnutím ČSSZ ze dne 29.6.2011, rozhodnutím ČSSZ ze dne 9.5.2011 a spisem Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 43Ad 71/2011, rozsudkem ze dne 30.11.2012, č.j. 43Ad 30/2012-15 žalobou napadené rozhodnutí žalované zrušil pro nezákonnost a věc jí vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud vycházel ze skutkových zjištění, že žalobkyně byla poživatelkou vdovského důchodu, který jí byl přiznán po úmrtí jejího manžela J. H. (roz. S.), který zemřel 20.11.1988. Tento vdovský důchod pobírala dle rozhodnutí ČSSZ ze dne 25.1.1989. Dne 29.10.2010 se dostavila žalobkyně na Okresní správu sociálního zabezpečení ve Vsetíně a požádala o sepsání žádosti o vdovský důchod po svém dalším manželovi L. V. Z úmrtního listu vystaveného Městským úřadem ve Vsetíně bylo zjištěno, že L. V., nar. X, zemřel dne X. Z oddacího listu vystaveného Městským úřadem ve Vsetíně bylo zjištěno, že žalobkyně M. H., roz. J. uzavřela manželství dne 21.4.1999 s L. V. a snoubenci se dohodli, že žalobkyně bude užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí, tj.

příjmení „V.-H.“. Současně bylo zjištěno, že dne 10.5.1999 zaslala žalobkyně žalované ČSSZ přípis označený jejím rodným číslem a textem „Oznamuji tímto, že M. H. nar. X ve Vsetíně osobní číslo X se 21. dubna 1999 provdala za L. V. nar. X v Zubří a přijala jméno V. H.. S pozdravem M. V. H., M. V. 1203/23, V., 755 01.“. Tento přípis byl opatřen vlastnoručním podpisem žalobkyně. Z připojeného spisu Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 43Ad 71/2011 bylo zjištěno, že žalovaná ČSSZ vydala rozhodnutí ze dne 9.5.2011, jímž rozhodla o povinnosti žalobkyně vrátit přeplatek na dávce důchodového pojištění, přičemž v odůvodnění tohoto rozhodnutí uvedla, že žalobkyni vznikl na vdovském důchodu přeplatek za dobu od 12.5.1999 do 11.5.2011 v částce 229.300,- Kč a dle ustanovení § 118a odst. 2 zákona č. 582/91 Sb. s použitím ustanovení § 118a odst. 3 téhož zákona byla žalobkyni uložena povinnost vrátit přeplatek za dobu od 12.5.2006 do 11.5.2011 ve výši 112.396,- Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozhodnutí. Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně námitky. Z rozhodnutí ČSSZ ze dne 29.6.2011 bylo zjištěno, že tímto byly námitky zamítnuty a rozhodnutí ze dne 9. 5. 2011 bylo potvrzeno. Toto rozhodnutí krajský soud zrušil rozsudkem ze dne 16.1.2012 a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Krajský soud se zřetelem k ustanovení § 118a odst. 1 zákona č. 549/91 Sb. dospěl k závěru, že žalované ČSSZ byly známy všechny skutečnosti rozhodné pro další trvání nároku na vdovský důchod - zejména fakt, že žalobkyně uzavřela nové manželství, a to od doručení jejího dopisu, tedy od 12. 5. 1999. Proto byla žalovaná na tuto skutečnost povinná reagovat a vydat nové rozhodnutí týkající se vdovského důchodu žalobkyně. To však žalovaná neučinila, naopak pokračovala ve vyplácení vdovského důchodu až do 11. 5. 2011. Soud tedy uzavírá, že v případě žalobkyně tato splnila svoji povinnost uloženou zákonem, když oznámila (byť o jedenáct dnů opožděně), že uzavřela nový sňatek. Není možno žalobkyni podsouvat, že musela z okolností předpokládat, že by jí byl vdovský důchod vyplácen neprávem (ostatně po úmrtí dalšího manžela se dostavila na Okresní správu sociálního zabezpečení ve Vsetíně k sepsání nové žádosti o vdovský důchod). Proto soud shledal žalobu jako důvodnou a napadené rozhodnutí žalované zrušil pro nezákonnost a vrátil k dalšímu řízení. Zavázal žalovanou, aby při vydání nového rozhodnutí respektovala skutečnost, že nárok orgánu sociálního zabezpečení na vrácení částek důchodu nevznikl.

K podané kasační stížnosti žalované Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu svým rozsudkem ze dne 18.9.2013 č.j. 3Ads 14/13-22 zrušil a věc krajskému soudu vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění svého rozsudku Nejvyšší správní soud se zřetelem k ust. § 118a odst. 3 zákona č. 582/91 Sb. v platném znění uvedl, že v projednávané věci bude nepochybně zachován nárok na vrácení vdovského důchodu za dobu od 11.5.2006, který v objektivní 5-ti leté lhůtě nezanikl, jestliže o vrácení dávek bylo rozhodnuto 9.5.2011. V případě § 118a odst. 1 zákona č. 582/91 Sb. se jedná o ustanovení obecné povahy, platné v případech, na které nedopadá speciální ustanovení § 118a odst. 2 uvedeného zákona. Jen v takových případech by bylo na místě zvažovat existenci některé z alternativních skutkových podmínek tímto ustanovením zakotvených a míru zavinění žalobkyně na vzniku přeplatku vdovského důchodu. Přijetí vdovského důchodu žalobkyní při vědomí jeho neoprávněného vyplácení představuje jistě možný závěr, nicméně v kontextu posuzované věci ve vztahu k § 118a odst. 2 citovaného zákona nadbytečný. Proto není zapotřebí se zabývat ani názorem žalobkyně, zda nepochybnou chybu žalované

Ize vůbec vztáhnout ke skutečnosti, že žalobkyně přijímala vdovský důchod i poté, kdy dobře věděla, že na to nemá zákonný nárok. Protože zákon č. 582/91 Sb. v ust. § 118a odst. 2 obsahuje speciální úpravu odpovědnosti za přeplatek na důchodu, je v daném případě nutné postupovat podle tohoto ustanovení. Při objektivní povaze nároku na vrácení těch dávek vdovského důchodu, u kterých nezaniklo právo na jejich vrácení ve smyslu § 118a odst. 3 zákona č. 582/91 Sb., ve znění účinném od 1.1.2009, je lhostejné, zda a které z podmínek § 118a odst. 1 uvedeného zákona byly splněny. Důležité jisté bylo naopak splnění podmínek objektivní odpovědnosti zakotvené ust. § 118a odst. 2 zákona č. 582/91 Sb. Nejvyšší správní soud dále uvedl, že je třeba zdůraznit, že podmínka porušení právní povinnosti nemá nic společného se lhůtou k nahlášení uzavření nového manželství příjemkyní dávek, nýbrž s přijetím vdovského důchodu i v době, kdy na to neexistoval nárok, resp. dokonce i v době, kdy příjemkyně z okolností musela předpokládat, že byl vyplácen neprávem. Od uvedeného závěru je třeba odlišit případné nároky žalobkyně a další důsledky vyplývající ze skutečnosti, že nepochybně sama žalovaná se dopustila chybného jednání tím, že ve výplatě vdovského důchodu pokračovala i poté, kdy jí žalobkyně existenci zákonné překážky výplaty vdovského důchodu (tj. uzavření nového manželství) prokazatelně oznámila. Prvý negativní dopad představuje právě omezení nároku na vrácení dávek jen na tu jejich část, která není dotčena zánikem uvedeného práva podle ust. § 118a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb.

Z výše uvedeného právního názoru Nejvyššího správního soudu tedy vyplývá, že pokud žalovaná napadeným rozhodnutím potvrdila své rozhodnutí ze dne 9.5.2011, jímž uložila žalobkyni povinnost vrátit přeplatek na vdovském důchodu za období od 12.5.2006 do 11.5.2011, postupovala tak v souladu s ust. § 118a odst. 2 a odst. 3 zákona č. 582/1991 Sb., v platném znění. Nárok žalobkyně na vrácení přeplatku je odůvodněn jeho objektivní povahou podle odst. 2 citovaného ustanovení a výše tohoto přeplatku za období, za které je možno jej vymáhat, je dána odst. 3 téhož zákonného ustanovení. Tímto právním názorem je krajský soud podle ust. § 110 odst. 4 s.ř.s. vázán, a proto v souladu s ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. žalobu jako nedůvodnou zamítl, přičemž v této věci rozhodl bez jednání dle ust. § 51 odst. 1 s.ř.s.

Žádnému z účastníků nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně v řízení úspěšná nebyla a žalovaná ČSSZ toto právo ze zákona nemá (ust. § 60 odst. 2 s.ř.s. a ust. § 118 d/ zákona č. 582/1991 Sb. v platném znění).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě dvou týdnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení, a to písemně ve dvojím vyhotovení. Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Kasační stížnost je nepřipustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

V Ostravě dne 12. prosince 2013

JUDr. Petr Indráček
samosoudce